

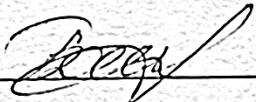
Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет інженерно-технологічний
Кафедра вищої математики та фізики

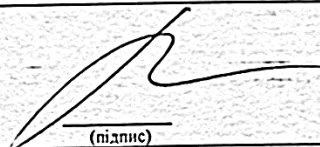
Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Аналіз даних та статистичне моделювання в агроінженерії
(вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми:
освітньо-професійна програма
«Агроінженерія»

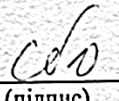
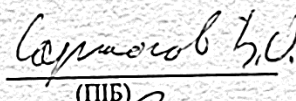
за спеціальністю Н7 Агроінженерія

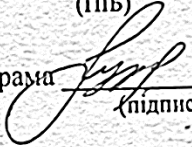

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробник: Борозенець Н.С., канд. пед. наук, доцент
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

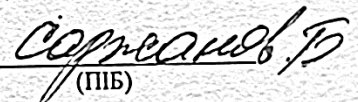
Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри вищої математики та фізики	протокол від 02.06.2026 № 13
	Завідувач кафедри <u></u> Гересименко В.О. (підпис) (прізвище, ініціали)

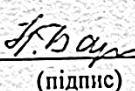
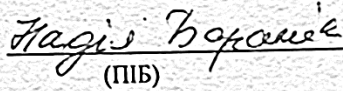
Погоджено:

Гарант освітньої програми
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана:
(ПІБ)

(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 05.06. 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1	Назва ОК	Робоча програма (силабус) навчальної дисципліни «Аналіз даних та статистичне моделювання в агроінженерії»		
2	Факультет/кафедра	Факультет інженерно-технологічний Кафедра вищої математики та фізики		
3	Статус ОК	Вибірковий		
4	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)			
5	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	освітньо-професійної програми «Агроінженерія» за спеціальністю <i>H7 Агроінженерія</i>		
6	Семестр та тривалість вивчення	III семестр для здобувачів скороченого терміну навчання		
7	Кількість кредитів ЄКТС	5		
8	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)		Самостійна робота
		Лекції 30	Практичні 30	90
9	Мова навчання	українська		
10	Викладач	Борозенець Наталія Сергіївна		
11	Контактна інформація	Ауд. 412 м, bnataliya3009@gmail.com		
12	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент формує знання з теорії ймовірностей і математичної статистики з орієнтацією на їх застосування в агроінженерній діяльності. Особлива увага приділяється аналізу технічних і технологічних процесів, оцінюванню надійності сільськогосподарської техніки та обробці експериментальних даних. Студенти набувають практичних навичок статистичного спостереження, систематизації та інтерпретації результатів досліджень. Дисципліна забезпечує інструменти для кількісного аналізу ризиків, прогнозування показників і прийняття обґрунтованих інженерних рішень в аграрному виробництві.		
13	Мета освітнього компонента	Метою дисципліни є формування у майбутніх агроінженерів системи математичних знань і практичних умінь, необхідних для розв'язання професійно орієнтованих інженерних задач у сфері аграрного виробництва. Курс забезпечує використання сучасного математичного апарату під час вивчення фахових дисциплін, пов'язаних із проектуванням, експлуатацією та оптимізацією технічних і технологічних систем в агросекторі. Особлива увага приділяється розвитку логічного, аналітичного та алгоритмічного мислення, необхідного для прийняття обґрунтованих інженерних рішень, а також формуванню наукового світогляду майбутнього фахівця.		
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на курсі математики, що вивчається в середній школі та на курсі «Вища математика», що вивчається студентами у ВСП. Освітній компонент є основою сучасного абстрактного		

		математичного мислення, математичної культури та надає необхідні знання та навички для опанування фахових дисциплін. Обмеження відсутні
15	Політика академічної доброчесності	Усі індивідуальні та самостійні роботи перевіряються на академічну доброчесність. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із керівником курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
16	Ключові слова	Теорія ймовірностей, математична статистика, аналіз даних, статистичне моделювання, агроінженерія
17	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4085

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: <i>Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...</i>	Як оцінюється РНД
ДРН 1. Розв'язувати задачі на обчислення ймовірності; обчислювати ймовірності складних випадкових подій з застосуванням основних теорем про ймовірність, та граничних теорем. Використовувати методи обчислення ймовірностей випадкових подій, методи аналізу статистичної інформації, будувати ймовірнісні моделі, змістовно проводити інтерпретацію результатів в галузі своєї професії.	Виконання та захист звітів практичних робіт згідно індивідуального варіанту. Письмове опитування (тестування) засвоєння лекційного матеріалу. Проміжна комп'ютерна атестація - тест множинного вибору.
ДРН 2. Будувати розподіли випадкових величин; обчислювати математичне сподівання та дисперсію випадкових величин; знаходити довірчі інтервали для нормального розподілу. Орієнтуватися у методах теорії ймовірності і за постановкою задачі, яка виникла в процесі виконання професійних обов'язків, визначати, в якому розділі математичних методів шукати шляхи до її вирішення.	Виконання та захист звітів практичних робіт згідно індивідуального варіанту. Письмове опитування (тестування) засвоєння лекційного матеріалу. Проміжна комп'ютерна атестація - тест множинного вибору.
ДРН 3. Зображувати полігон і гістограму, обчислювати параметри випадкових величин інтервальними методами; знаходити прямі регресії; перевіряти статистичні гіпотези. Переходити від проблеми на підприємстві (з економіки, з логістики, з менеджменту) за допомогою статистичної обробки даних до її	Виконання та захист звітів практичних робіт згідно індивідуального варіанту. Письмове опитування (тестування) засвоєння лекційного матеріалу. Проміжна комп'ютерна атестація - тест множинного вибору.

математичної моделі, проводити за цією моделлю розрахунки, аналізувати ці результати.	
ДРН 4. Застосовувати сучасні ймовірнісно-статистичні методи для виконання інженерних розрахунків і обробки експериментальних та виробничих даних у сфері агроінженерії. Перевіряти статистичні гіпотези щодо надійності й продуктивності агроінженерних систем, формулювати обґрунтовані кількісні та якісні висновки для прийняття ефективних інженерних рішень в аграрному виробництві.	Виконання та захист звітів практичних робіт згідно індивідуального варіанту. Письмове опитування (тестування) засвоєння лекційного матеріалу. Проміжна комп'ютерна атестація - тест множинного вибору.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу		Рекомендована література	
	Аудиторна робота	Самостійна робота		
	Лк	П.з.		
Тема 1. Випадкові події та основи теорії ймовірностей. Поняття та класифікація випадкових подій. Операції над подіями. Елементи комбінаторики. Класичне та аксіоматичне означення ймовірності. Статистична й геометрична ймовірність. Теорема додавання і множення ймовірностей. Формула повної ймовірності та формула Байєса. Застосування теоретико-ймовірнісного апарату до розв'язання інженерних задач в аграрному виробництві.	4	4	12	1.1.; 1.3.; 1.4.; 1.5.; 2.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.
Тема 2. Схема повторних незалежних випробувань. Повторні незалежні випробування та схема Бернуллі. Формула Бернуллі. Найбільш ймовірне число успіхів. Локальна та інтегральна теореми Лапласа. Теорема Пуассона. Використання моделей повторних випробувань у професійно орієнтованих інженерних задачах.	2	2	8	1.1.; 1.3.; 1.4.; 1.5.; 2.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.
Тема 3. Дискретні випадкові величини. Поняття випадкової величини. Дискретні випадкові величини та їх закон розподілу. Функція розподілу і числові характеристики та їх властивості. Основні дискретні розподіли: біноміальний, геометричний, Пуассона. Моделювання дискретних процесів у задачах агроінженерії.	4	4	12	1.1.; 1.3.; 1.4.; 1.5.; 2.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.
Тема 4. Неперервні випадкові величини. Неперервні випадкові величини, інтегральна та диференціальна функції розподілу. Числові характеристики. Основні неперервні розподіли: рівномірний, показниковий, нормальний. Закон	4	4	12	1.1.; 1.3.; 1.4.; 1.5.; 2.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.

великих чисел і центральна гранична теорема. Застосування неперервних моделей у розрахунках агротехнологічних процесів.				
Тема 5. Системи випадкових величин. Поняття системи кількох випадкових величин. Двовимірні дискретні та неперервні випадкові величини, їх числові характеристики. Умовні розподіли. Залежність, незалежність і корельованість величин. Аналіз багатofакторних процесів в інженерних задачах агросектору.	4	4	12	1.1.; 1.3.; 1.4.; 1.5.; 3.1.; 3.2.
Тема 6. Основи математичної статистики. Генеральна та вибіркова сукупності. Вибірковий метод. Варіаційний ряд. Статистичний розподіл та емпірична функція розподілу. Полігон і гістограма. Вибіркові характеристики. Статистична обробка даних аграрного виробництва.	4	4	12	1.2.; 1.3.; 1.4.; 1.5.; 2.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.
Тема 7. Оцінювання параметрів і перевірка статистичних гіпотез. Точкові та інтервальні оцінки параметрів розподілу. Довірчі інтервали. Статистичні гіпотези та помилки першого і другого роду. Статистичні критерії перевірки гіпотез. Критерії згоди. Критерій Пірсона для перевірки гіпотези про нормальний розподіл. Практичне застосування статистичних методів у професійній діяльності агроінженера.	4	4	12	1.2.; 1.3.; 1.4.; 1.5.; 2.1.; 2.2.; 3.1.; 3.2.
Тема 8. Статистичні методи дослідження взаємозв'язків. Поняття про зв'язки явищ та завдання їх статистичного аналізу. Методи вивчення взаємозв'язків. Кореляційний і регресійний аналіз. Нелінійні залежності. Багатofакторний кореляційно-регресійний аналіз. Моделювання та прогнозування показників агротехнологічних систем.	4	4	10	1.2.; 1.5.
Всього	30	30	90	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
1	Лекції (вступна, тематичні, міні-лекції); практичні заняття (модульне, контекстне, проблемне навчання, повне засвоєння знань, дистанційне навчання); проблемний виклад навчального матеріалу, практичні методи (вправи).	12	Опрацювання навчального матеріалу за допомогою підручників та Інтернет-ресурсів; виконання типово-графічних та індивідуальних завдань; підготовка до модульного	20

			контролю.	
2	Лекції (тематичні, міні-лекції); практичні заняття (модульне, контекстне, проблемне навчання, повне засвоєння знань, дистанційне навчання); проблемний виклад навчального матеріалу, дослідницький метод, практичні методи (вправи).	24	Опрацювання навчального матеріалу за допомогою підручників та Інтернет-ресурсів; виконання типово-графічних та індивідуальних завдань; науково-дослідна робота; підготовка до модульного контролю.	36
3	Лекції (лекція-бесіда, тематичні, підсумкова); практичні заняття (модульне, контекстне, проблемне навчання, повне засвоєння знань, дистанційне навчання); проблемний виклад навчального матеріалу, дослідницький метод, метод проєктів, практичні методи (вправи)	12	Опрацювання навчального матеріалу за допомогою підручників та Інтернет-ресурсів; виконання типово-графічних та індивідуальних завдань; науково-дослідна робота; підготовка до модульного контролю та іспитів	24
4	Лекції (лекція-бесіда, тематичні, підсумкова); практичні заняття (модульне, контекстне, проблемне навчання, повне засвоєння знань, дистанційне навчання); проблемний виклад навчального матеріалу, дослідницький метод, метод проєктів, практичні методи (вправи)	12	Опрацювання навчального матеріалу за допомогою підручників та Інтернет-ресурсів; виконання типово-графічних та індивідуальних завдань; науково-дослідна робота; підготовка до модульного контролю.	10

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Модуль 1	50/50%	8 тиждень
2.	Модуль 2	50/50%	15 тиждень

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Модуль 1	<30 балів	30-37 балів	38-45 балів	46-50 балів
	Вимоги щодо модуля не виконано.	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, розв'язані	Виконано усі вимоги модуля	Виконано усі вимоги модуля, продемонстровано креативність, вдумливість, розв'язані усі

		не усі задачі		задачі.
Модуль 2	<30 балів	30-37 балів	38-45 балів	46-50 балів
	Вимоги щодо модуля не виконано.	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, розв'язані не усі задачі	Виконано усі вимоги модуля	Виконано усі вимоги модуля, продемонстровано креативність, вдумливість, розв'язані усі задачі.

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Модульний контроль 1 (контрольна робота). Виконання практичних робіт згідно індивідуального завдання під час проведення практичних занять зі зворотним зв'язком від викладача.	8 тиждень
2	Модульний контроль 2 (контрольна робота). Виконання практичних робіт згідно індивідуального завдання під час проведення практичних занять зі зворотним зв'язком від викладача.	15 тиждень
3	Проведення комп'ютерного тестування. Усний зворотній зв'язок від викладача та студентів під час підготовки реферату та презентації згідно індивідуального завдання	9 тиждень, 15 тиждень

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА):

Підручники, посібники:

- 1.1. Розуменко А.О., Розуменко А.М. Елементи теорії ймовірностей. Випадкові події: навчальний посібник. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2023. 103 с.
- 1.2. Розуменко А.О., Розуменко А.М. Елементи математичної статистики: навчальний посібник. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2017. 92 с.
- 1.3. Теорія ймовірностей та математична статистика: навч. посібник для самостійного вивчення дисципліни / С. В. Михайленко, Є. В. Свіцова, А. А. Янцевич; Нар. укр. акад. [каф. інформ. технологій та математики]. 2-е вид., випр. Харків : Вид-во НУА, 2022. 180 с.
- 1.4. Швець, В. Т. Теорія ймовірностей, математична статистика та випадкові процеси : навч. посіб. Одеса, 2021. 234 с.
- 1.5. Теорія ймовірностей та математична статистика: навчальний посібник / О. І. Огірко, Н. В. Галайко. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 292 с.

Методичне забезпечення:

- 2.1. Теорія ймовірностей та математична статистика. Методичні вказівки і контрольні завдання для проведення практичних занять і до виконання самостійної роботи для студентів інженерно-технологічних та агрономічних спеціальностей денної форми навчання // Укл.: Борозенець Н.С. - Суми: СНАУ, 2019. 56 с.
- 2.2. Теорія ймовірностей та математична статистика: метод. вказ. до практичних занять з дисципліни "Теорія ймовірностей та математична статистика" (для студентів, що навчаються за напрямком підготовки 123 - "Комп'ютерна інженерія"); уклад. І. Г. Абраменко. Х.: ДБТУ, 2023. 46 с.

Інші джерела

3.1. <http://dozkontrol.ucoz.ua/index/0-40>

3.2. <http://www.twirpx.com/file/489111/>

7. СТАТТІ:

1. Борозенець Н. С. Використання частково-пошукового та пошукового методів навчання у процесі вивчення математичних дисциплін в аграрних ЗВО. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. Випуск 1 (50), 2022, С. 23-27. DOI 10.24144/2524-0609.2022.50.23-26
2. Борозенець Н.С. Сутність і структура дослідницької компетентності бакалаврів з аграрних наук у процесі вивчення математичних дисциплін. *Освіта. Інноватика. Практика*. Том 10, № 7. С. 13-18. DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i7-002
3. Борозенець Н. С. Критерії та показники сформованості дослідницької компетентності студентів аграрних ЗВО. *Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського*. 2023, №1 (138). С. 120-125. DOI: 10.32782/1995-0519.2023.1.17
4. Борозенець Н. С. Роль самоосвітньої компетентності у професійному розвитку майбутніх фахівців аграрного профілю. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. №7. С. 77-81 DOI: 10.59694/ped_sciences.2024.07.077
5. Борозенець Н. С. Використання проблемного методу навчання у процесі вивчення математичних дисциплін в аграрних ЗВО. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2024. №2 (147). С. 56-61. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2024-1-8>
6. Борозенець Н.С., Котелевець С.О. Міждисциплінарні зв'язки як засіб формування самоосвітньої компетентності майбутніх фахівців-аграріїв. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. №217. С 90-93. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-217-90-93>
7. Борозенець Н.С. Інноваційна компетентність як компонент професійної діяльності майбутніх фахівців-аграріїв. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. №11. С. 68-72. DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.11.068
8. Борозенець, Н. (2026). Методичні аспекти використання прикладних задач у розвитку критичного мислення здобувачів освіти аграрних ЗВО. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (222), 366-370. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2026-1-222-366-370>
9. Борозенець, Н. С. (2026). Роль математичних дисциплін у розвитку критичного мислення здобувачів освіти аграрних ЗВО. *Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки" (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*, (1), 95–102. <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2026-PP-1-95-102>